

ΠΥΡΣΟΣ

ΜΗΝΙΑΤΙΚΗ

ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΚΗ

ΕΚΔΟΣΗ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΜΥΡΤΙΩΤΙΣΣΑ : Σε μιὰ νεκρή.

Δ. ΒΟΥΤΥΡΑ : Στὸν ἔρχοντὸ τῆς εὐτυχίας (Τέλος).

ΨΥΧΑΡΗ : Τὸ δραμάκιμα τοῦ «Νοῦμῶ».

Λ. ΚΟΥΚΟΥΛΑ : Compassio, Μαράζι.

Ι. ΟΙΚΟΝΟΜΙΔΗ : Σύννεφα, τραγυιτές.

Ρ. CLAUDEL : Οἱ Μοῦσες—μετάφραση Γ. Βούλῆ.

Κ. ΚΑΡΘΑΙΟΥ : Ἀγάπες.

Π. ΤΑΓΚΟΠΟΥΛΟΥ : Γύρω στὴν ἀπόφραση τοῦ Ψυχαρη.

F. SCHILLER : Κακοῦργος γιὰ τὴ χαμένη του τιμὴ

(β) —μετάφραση Αἰμ. Δημοκριτινοῦ.

— Μηνδιατικὴ Κίνηση —

ΠΥΡΣΟΣ

ΜΗΝΙΑΤΙΚΗ

ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΚΗ

ΕΚΔΟΣΗ

ΤΡΥΓΗΤΗΣ 1917

ΤΕΥΧΟΣ 3

ΣΕ ΜΙΑ ΝΕΚΡΗ

Και σύ, που από τὰ σπλάχνα τῆς Πεντέλης
Θὰ σ' εἶχεν ἀναστήσει ὁ Πραξιτέλης,

Νεκρὴ καὶ σύ! Ἀθηνιώτισσα ὀμορφιά
Νεκρὴ! καὶ ποῦ; Στὴ μαύρη ξενητεία!

Θεῖες καμπύλες ἀπαλὰ χυμένες
Γραμμὲς ἀπ' τὰ βουνα̃ ξεσηκωμένες,

Σκλάβες μέσα στὴν κρύα τὴν ξένη γῆ
Σὰς νοιώθω, καὶ ἡ ψυχὴ μου σὰς πονεῖ.

Λουσμένο ἀπὸ τὸ φῶς κι ἀπὸ τὸ κύμα
Ἐδῶ σὲ καρτεροῦσε κάποιος μνῆμα

Ἐρημικό, καὶ ὠραίο, καὶ ἀπλό
Ἄξιό γιὰ τὸ νεκρὸ σου θησαυρό!

Τὸ χῶμα εἶν' ἔλαφρό στὸ περιγιάλι
Καὶ θάσσουε ὡς μέσα σὲ ἀνθογιάλι.

Θάνοιωθες τοῦ Πελάγου τὴν ἀρμύρα
Καὶ τῶν ἀγριολούλουδων τὰ μῦρα,

Θὰ χαίρουν τὸν Ἥλιο καὶ τ' ἀστέρια
Καὶ τίς Ἀγάπες ποῦ διαβαίνουν ταίρια!

ΣΤΟΝ ΕΡΧΟΜΟ ΤΗΣ ΕΥΤΥΧΙΑΣ*

Τὴν ἄλλη μέρα, ἐνῶ εἶχε τὸ μεσημέρι χτυπήσει, αὐτὸς γύριζε στοὺς δρόμους ἄσκοπα. Κάτι εἶχε συμβεῖ στο σπίτι, ἓνα μάλωμα μὲ τὸν ἀδελφὸ του καὶ πῆρε δρόμον, ἀφοῦ τοῦ ἄνοιξε τὴ μύτη μὲ μιὰ γροθιά κῆστειλε στο διαβολο μάνα, ἀδελφὸ καὶ ὀλόκληρο τὸ σπίτι.

Καὶ ἀφορμὴ ἦταν ἡ ζωντοχήρα μὲ τὰ γαλιὰνὰ μάτια.

Εἶχε σηκωθεί ἀργὰ ὁ Γόρας κ' ἐτοιμαζότανε νὰ βγεῖ ἔξω, ὅταν νὰ ὁ ἀδελφὸς του, πού ποτὲ δὲν πάγαινε νὰ τὸν δεῖ, νὰ καὶ παρουσιάζεται στὴν πόρτα, κίτρινος καὶ μὲ μάτια πρισμένα καὶ κόκκινα.

— Δὲ μοῦ λές, τοῦ λέει, θὰ σὲ ρωτήσω ἓνα πράγμα. Ἡ κυρία Ἀγλατα, κάτι μοῦπε σήμερα, πού ἐγὼ δὲν τόκανα !... Ποιὸς τόκανε τότε... Ποιὸς ἄλλος ἀπὸ σένα !...

— Τί λές βρέ, τοῦ ἀπάντησε ὁ Γόρας, κυττάζοντας ἄγρια τὰ πρισμένα μάτια του, εἶσαι στὰ καλά σου, ἢ βλέπεις ἀκόμα ὄνειρα ;...

— Ἐγὼ ὄνειρα ;... ἐγὼ δὲν βλέπω ὄνειρα ! Αὐτὸ μόνο, πού σου λέω, πὼς αὐτὸ, ποῦκανες, ἦταν ἀτιμο !... Καὶ σὲ μιὰ συγγενή, πού...

Δὲν πρόφτασε νὰ πεῖ περισσότερα καὶ τοῦδωσε ὁ Γόρας μιὰ στὰ δόντια, μιὰ στὴ μύτη, ὕστερα ἀρπάζοντάς τον ἀπ' τὸ λαιμὸ τὸν ἄρχισε...

Τί φωνές, τί κακό !... Τώρα πού βιάδιζε καὶ τὰ σκεπτότανε χαμογέλασε. Ἡ μάνα του, ἡ ἀδελφή του καὶ ἡ ὁμορφὴ ζωντοχήρα τοῦ ψάλλαν τὸν ἀναβαλλόμενο.

— Νὰ φύγεις, νὰ φύγεις τέρας καὶ νὰ μὴ σὲ δοῦνε ποτὲ τὰ μάτια μου, νὰ φύγεις στὰ κομμάτια !... Δὲν εἶσαι παιδί μου, δὲν εἶσαι !... τοῦ φώναζε ἡ μάνα του.

— Τὸ ξέρω, τὸ ξέρω ! τῆς ἀπάντησε, αὐτὸ, εἶνε παλιὰ ἱστορία !

— Ἀσοχημομούρη, τρελέ, τρελέ, δὲ φεύγεις νὰ μᾶς ἀφήσεις ἡσυχους ἡσυχους !... Ἀφοῦ στόπαμε, δὲ σὲ χωρᾶ τὸ σπίτι μας !... τοῦ φώναζε ἡ ἀδελφή του προβάλοντας ἀπ' τὴ μισοκλεισμένη τζαμένια πόρτα τῆς τραπεζαρίας, ὅπου εἶχαν ὀδηγήσει τὸν ἀδελφὸ του καὶ τὸν εἶχαν κυκλώσει σὰ νοσοκόμοι καὶ σὰ ψωματοφύλακες.

— Μπά... δὲν τὸ πιστεύω, δὲν τὸ πιστεύω, νᾶνε τέτοιο τέρας !... Μὲ αὐτὸς εἶνε ἀληθινὸ τέρας !... Καλὰ μοῦ τὸ λέγατε !... ἔλεγε καὶ ξανάλεγε ἡ ὁμορφὴ ζωντοχήρα.

Καὶ μ' αὐτὴν τὴν πατινάδα ὁ Γόρας ἔφυγε.

— Ἀ, ἔκανε τρίβοντας τὰ χέρια του, καλὸ ἦτανε κι αὐτὸ !... Τοῦ χρειαζότανε !... Τώρα θὰ περιμένουν τὸν πατέρα νὰ κάνουν τὰ παράπονά τους !...

* Συνέχεια ἀπὸ τὸ προηγούμενο καὶ τέλος.

Καὶ γέλασε. Θυμήθηκε ἄλλο καὶ ἀνησύχησε.

— Λές ; ρώτησε τὸν ἑαυτὸ του. Δὲν τὸ πιστεύω ! Πὼς θὰ τὸ πεῖ !... Κ' ἔπειτα κι ἂν τὸ πεῖ ; ἔ, ρὲ ἀδελφέ, τί ἔκανα ;...

Τί ζεστό ἦτανε τὸ σῶμα τῆς, στέφτηκε σὲ λίγο, τί μαλακὸ μὲς τὸ λεπτὸ πονκάμισο.

Κινήθηκε πὺρ γρήγορα στὴν ἀνάμνησή του καὶ μὲ δυσκολία κράτησε ἓνα μουγκριστὸ μανίας.

— Θὰ τὴν κάνω, ἄραγε, πάλι δικιά μου ; εἶπε καὶ θυμήθηκε, θυμήθηκε...

Τὰ φῶτα εἶχανε σβύσει στο σπίτι, ὅταν αὐτὸς γλυστρώντας βγήκε στο διάδρομο. Ἀ, αὐτὸς ἦτανε μοναδικὸς τεχνίτης σ' αὐτὰ !... Βάδιζε σιγά, ἀθόρυβα γιὰ τὸ δωμάτιο τῆς ζωντοχήρας. Τί χαρὰ, τί ἡδονὴ αἰσθάνθηκε πού εἶδε τὴν πόρτα πάλι νᾶνε μισανοιγμένη ! Καὶ τοῦ φάνηκε νᾶλεγε αὐτὸ.— Δὲν ἔρχεται κανεὶς, κανεὶς ! Κ' ἐγὼ περιμένο !...

Ἐνα βήξιμο καὶ μιὰ ὀμιλία τὸν ἔκανε νὰ σταματήσει. Δὲν ἦταν ὅμως τίποτα. Ἡ μάνα του παραμιλοῦσε, ἀφοῦ ἔβηξε. Ἀ, σίγουρα, ἂν ἔβγαινε καὶ τὸν ἔπιανε, θὰ τὴν ἔπνιγε !... Στάθηκε λίγες στιγμὲς ἀκίνητος ἀκούοντας τὴ σιωπὴ, ἔπειτα προχωρώντας σιγά ἔσπρωξε τὴν πόρτα, κι αὐτὴ ἄνοιξε χωρὶς τρίξιμο, θόρυβο, καὶ μπῆκε μέσα. Ἦτανε σκοτεινιά, ἀλλὰ κάτι διέκρινε τυλιγμένο στο ἄσπρο σεντόνι...

— Ἀλκη, ἐσύ εἶσαι ;... Ἐπιτέλους !... ἄκουσε τὴ φωνὴ τῆς νὰ λέει.

Κάτι εἶπε κι αὐτὸς σιγά, καὶ ἄρπαξε τὸ μαλακὸ καὶ ζεστὸ τῆς σώμας στὰ χέρια του.

— Δὲν εἶμωνα κείνος, πού ζητοῦσε, εἶπε χαμογελώντας ἀφοῦ ἔφερε ὅλη τὴ σκηνὴ ἴσαμε τὸ τέλος μὲ τὸ νοῦ του, ἀλλὰ καθὼς φάνηκε ἔμεινε πολὺ, πολὺ εὐχαριστημένη !

Σὲ λίγο αἰσθάνθηκε πείνα δυνατὴ. Αὐτὸ τὸν ἀγρίωσε καὶ τὸν ἔκανε νὰ ὀρκιστεῖ πὼς θὰ κρατοῦσε ὅ,τι εἶπε, θὰ παρεμόρφωνε τὸν ὄρατο γιὸ τους κ' ἔτσι θᾶφευγε ! Κ' ὕστερα σὰ νᾶθελε νὰ δικαιολογηθεῖ στὸν ἑαυτὸ του γιὰ τὸν ὄρκο, ποῦκανε, ἄρχισε νὰ τοῦ λέει πάλι γιὰ τὴν περιφρόνηση τοῦ τοῦδειχνε, καί, καί...

Ὅταν στάθηκε γιὰ νὰ σφουγγίσει τὸν ἰδρωτὰ του εἶδε πέρα τὴ θάλασσα ν' ἀπλώνεται.

Τὸ μέρος, πού εἶχε σταθεῖ, ἦτανε μελαγχολικὸ πολὺ, ἔτσι τοῦ φάνηκε. Ὅλο κυπαρίσσια, πεῦκα καὶ ἀγριοχαρουπιές. Ἐνα ἀεράκι φύσηξε καὶ σὲ ν' ἀναστέναξε τὸ δάσος τῶν πεύκων καὶ τῶν ἄλλων δέντρων. Στὸν οὐρανὸ εἶχαν πέσει σύννεφα. Ὁ ἥλιος ἔκανε θαμπὸς νὰ φανεῖ, ἀλλὰ σύννεφο ἄλλο τὸν ἔκρυψε. Πέρα στο τέλος πού δὲν τόκλεινε ἡ μαυρὴ σκέπη τούρα-νοῦ, συννεφάκια μαῦρα, τόνα κοντὰ στᾶλλο, περνοῦσανε, χαμηλά, χαμηλά, ὅμοια μὲ ζῶα, καμῆλες φορτωμένες πράγματα κι ἀνθρώπους. Ἐνα πὺρ μακρυνὰ, στο βάθος, ἐπρόβαλε σὰ νᾶβγαινε ἀπ' τὰ βάθη τῆς ἐρήμου...

— Που πάω τώρα; σκέφθηκε, κ' ἐπεθύμησε, ἢ σὰ νὰ εἶδε τὸ σπίτι του. Ἦθελε νὰ πάει καὶ τὸν ἔσπερε καὶ ἡ πείνα.

Θὰ φώναζε τὴ δουλίτσα καὶ θὰ τοῦ ἔφερνε ψωμί... Μπορούσανε νὰ μὴ δάσουνε; Ἄλλοιμονό τους τότε! Ἄλλὰ τοῦ ἐρχότανε δύσκολο. Αὐτοὶ θὰ μιλοῦσαν ἀκόμα στὴν τραπεζαρία. Πῶς θὰ γυρίζανε καὶ θὰ τὸν κολάζανε! Καὶ σὰ νὰ τοὺς εἶδε νὰ ψιθυρίζουν. Ἡ ζωντοχόρα ἔγειρε ἀπ' τὴ θέση της γιὰ νὰ τὸν δεῖ...

— Ὅχι, ὄχι, δὲν πάω! εἶπε.

Σκέφτηκε νὰ κατεβεῖ στὴ θάλασσα γιὰ νὰ βρεῖ καβούρια καὶ πήρε τὸ δρόμο γιὰ κεῖ.

Ἡ ἐπιθυμία νὰ φύγει, νὰ τοὺς λησμονήσει καὶ ποτὲ πιά νὰ μὴ ἀκούσουνε γι' αὐτόν, ἢ ἂν ἀκούσουνε, νάκούσουν γιὰ κάτι μεγάλο, μεγάλο, ἔστω καὶ κακό, μεγάλο κακό, ποὺ θάχει κάνει, τοῦ ἤρθε. Καὶ σὰ νὰ εἶδε τὸν ἑαυτό του κυκλωμένο ἀπ' τοὺς συντρόφους, ἀπ' τὰ παιδιά τοῦ μαχαριτοῦ, τῆς ἐλευθεριάς, καὶ νὰ αἰσθάνθηκε τὴ δροσιά καὶ νάκουσε τὴ βοήθην τοῦ δάσου, ποὺ ἀπὸ μέσα τὰ παιδιά τῆς ἐλευθερίας ζωῆς θὰ ὀμοῦσαν φέροντας τὸ θάνατο στοὺς τυράννους.. Καὶ βιάζετο, καθὼς σκεφτόταν, ὄχι ἀπ' τὸ δρόμο, ἀλλ' ἀπὸ ἀνόμαλα μέρη, ἀνεβοκατεβαίνοντας καὶ κινδυνεύοντας νὰ πέσει, νὰ συντριφεῖ.

Ξαφνικὰ συνήρθε καὶ κύτταξε νὰ δεῖ ποῦ βρισκόταν. Ἄλλὰ μαζί με τὸ μέρος ποὺ εἶδε, ἐν ἄλλο μέρος, μιὰ σκηνή, ἀπλώθηκε πάνω στὴν τοποθεσία, ποὺ βρισκόταν. Μιὰ πυρκαϊὰ μεγάλη, φλόγες ὑψώνονταν καὶ ἄνθρωποι ἀρματομένοι τρέχανε, ἐνῶ ἄλλοι κάτω πεσμένοι, εἶχανε βάρσει τὴ γῆ με τὸ αἷμα τους..

Τρόμαξε πολὺ, ἡ σκηνὴ ἐπέμενε νὰ μένει, καὶ σὰν τρελὸς ὄρμησε τότε πρὸς τὴ θάλασσα. Γιὰ μιὰ στιγμή εἶδε τὸν ἑαυτό του γὰ πηδᾶ, κρατώντας τὸ καπέλο του στὴ μασχάλη, ἓνα τοιχωμένο ὕψωμα γιὰ νὰ βρεθεῖ στὸ δρόμο. Ἄλλὰ μόλις προχώρησε λίγο στὸ δρόμο κυλήστηκε πάνω σὲ σωρὸ πετρῶν. Ἐνα σκοτάδι εἶχε σκεπάσει τὶς σκέψεις του, τὸν ἔκανε νὰ χαθεῖ. Αἰσθάνθηκε ὅμως ἓνα φῶς μέσα σὲ μιὰ ἄκρη τοῦ κεφαλοῦ του, ἓνα φωτάκι, νὰ μὴ σβύνει ἀπ' τὸ ὀρμητικὸ σκοτάδι, ποὺ ἀπλώθηκε στὸ νοῦ του, ἀλλὰ νὰ μαζεύει τὶς ἀκτίες του πολὺ, πολὺ, χωρὶς νὰ σβύνει.

Θὰ πλησίαζε ἡ δύση τοῦ ἡλίου, ποὺ μπόρσσε νὰ σηκωθεῖ ἀπ' τὸ κρεβάτι, ποὺ τὸν εἶχανε βάλλει. Εἶχε γνωρίσει καὶ τὸν ἄνθρωπο με τὰ γενάρια καὶ τὰ γυαλιά, ποὺ πρὶν, πρὶν συνέρθει καλά, ἐτρόμαζε ὅταν τὸν ἔβλεπε νὰ τὸν πλησιάζει.

Ἦταν αὐτὸς ἓνας ἐξάδελφος τοῦ πατέρα του γιαντρός, ποὺ τὸν εἶχανε φωνάξει οἱ ἄνθρωποι τοῦ μικροῦ μαγαζιοῦ, ποὺ τὸν σήκωσαν ἀπ' τὸ δρόμο.

Καὶ με τὴ βοήθεια τῶν ἀνθρώπων αὐτῶν, ὅλα τοῦ ἤρθανε στὸ νοῦ, τὸ μάλωμα καὶ τί ζητοῦσε παγαίνοντας πρὸς τὴ θάλασσα. Ἄλλὰ τώρα μαζί μαυτὰ πιστεύει κένα ἄλλο. Ὅτι, πρὶν πάθει ἐκεῖνο, εἶχε πάει ἴσαμε κεῖ, στὸ ὕψωμα, με κάποιο γέρο με κόκκινη φανέλα, ποὺ τοῦλεγε μιὰ ἱστορία, μιὰ ἱστορία γιὰ ἓνα μεγάλο κικοῦργο, ληστή, ποὺ πήγαιναν νὰ κρεμάσουνε...

Κόσμος μαζευτόταν πολὺς, πλῆθος, σὲ μιὰ πλατεία, ὅπου στὴ μέση της εἶχε στηθεῖ μιὰ κρεμάλα...

Ὁ γιαντρός εἶχε δύο, τρία χρόνια νὰ μιλήσει με τὸν πατέρα του, ἦτανε μαλωμένοι, ἀλλὰ τοῦ Γόρα τοῦ μιλοῦσε, ὅπου τὸν ἔβλεπε, καὶ τὸν συμβούλευε.

— Ἐ, πᾶμε; τοῦ εἶπε σιγὰ διακόπτοντας μιὰ διήγηση ἐνὸς χοντροῦ με τὸ λαιμὸ χωμένο στοὺς ὤμους του, γιὰ φαντάσματα καὶ λυποθυμίες.

— Ναι, ναι!.. Τοῦ ἀπάντησε καὶ σηκώθηκε. Ἄπ' ὦρα εἶχε δεῖ με χαρὰ πῶς ἄρχισε ἡ μέρα νὰ χάνεται.

Μιὰ ἄμαξα περιέμενε ἔξω κλειστή. Ὁ γιαντρός εἶπε στὸν ἄμαξά καὶ τὴν ἄνοιξε κ' ἔτσι μπήκανε.

Ὁ ἥλιος εἶχε δύσει καὶ ἡ νύχτα εἶχε ἀρχίσει νὰ ἔρχεται.

Σύννεφα δῶ καὶ κεῖ, μεγάλα, κομματιασμένα, βρισκότουσαν στὸν οὐρανό.

— Μήπως εἶχες ὀτινοχωρηθεῖ πολὺ; τὸν ρώτησε ὁ γιαντρός, ἄμα προχώρησε λίγο ἡ ἄμαξα.

— Ναι, πολὺ! Πολὺ κακὰ μοῦ φέρονται αὐτοὶ στὸ σπίτι! τοῦ ἀπάντησε με ἀδύνατη φωνή.

— Καλὰ, καλὰ!.. ἔπειτα!.. Νὰ μοῦ τὰ πεῖς ἔπειτα. Κάτσε λίγο. Μὴ μιλάς!..

Εἶδε ὁ Γόρας τρία, τέσσερα δέντρα μέσα σ'ἓνα θερισμένο χωράφι καὶ τοῦ φανήκανε σὰν μαῦροι βαβαλλάριδες, ποὺ παραμόνευαν μέσ' τὴν ἐρημιὰ καὶ στὸ σκοτάδι ποὺ ἐρχόταν. Ἄλλὰ καὶ τᾶλλα δέντρα, πέρα, στὴ σειρὰ, ὅλα ἔτσι τοῦ φανήκανε, σὰν βαβαλλάριδες καὶ σὰ νὰ παραμόνευαν κάποιο διαβάτη, κάποιον ἐχθρὸ τους!..

Ἄρρωστος με πυρετὸ γύριζε στὸ κρεβάτι του. Περιέμενε νάκουσε, νάρχεται κάποιος γιὰ νὰ δεῖ τί κάνει, ἡ μικρὴ ὑπερέτρια καὶ νὰ τοῦ φέρε νὰ φάει. Τίποτα. Καὶ ὁ ἀνεμὸς βογκοῦσε, φώναζε, τραγουδοῦσε. Τώρα ἀκούγε πολλές, πολλές φωνές νὰ ψάλλουν, ἔπειτα ἄλλες κατάβαθα νὰ τὶς βοηθοῦνε καὶ ὅλες ἀρμονικά.

Τὸ μεσημέρι θάταν περασμένο. Εἶχε ἀκούσει πιᾶτα, μαχαροπήρουνε νὰ χτυποῦνε, καὶ σαυτὸν κανεὶς νὰ φέρε τίποτα.

Λὲς νὰ τότε στὴ μάνα του αὐτὸς;. Μπά!.. Καὶ ἂν τότε, ἐπιτέλους, τί ἔκανα;..

Και όμως αισθανόταν ευχαρίστηση, που του φερόντουσαν έτσι, και όταν άκουγε βήματα να έρχονται προς τα εκεί, παρακαλούσε, το θεό να μην πάνε σ' αυτόν. 'Ο ύπνος, ο θεϊός ύπνος, όπως τον έλεγε, ο παρήγορος εὐν ὕληξε στο δικό του κόσμο. Ήτανε σε κάποιο μακρινό μέρος, παραθαλάσσιο, μέρος χώρας ξένης και ζητούσε με λαχτάρα πρόσωπο γυναίκας, ή κόρης. Τα σπίτια ήτανε κάτι μικρά πολύ, μικροσκοπικά και στη σκεπή τους είχαν ένα φτερό γιγάντιο κερφωμένο και μαυτό άνοιγανε τις πόρτες τους...

Ξύπνησε. Δεν άκουσε τον άνεμο τώρα. Μέσα κρότος πιάνου.

Πάλι ο ύπνος τον έπληξε και όταν ξύπνησε είδε να έχει σκοτεινιάσει λίγο. Νόμισε πως είχε πέσει συννεφιά και σηκώθηκε και κύτταξε. 'Ο ήλιος είχε δύσει.

Πήρε τα ρούχα του και ντύθηκε. Μέσα άκουγε όμιλίες. Σε όχι πολύ, μια πόρτα έκλεισε δυνατά, έπειτα πατήματα και όμιλίες δυνατές, γέλια στο διάδρομο.

Κρυφά άνοιξε, όταν πέρασαν άπ' το δωμάτιό του και τραβιχτήκανε προς τη σκάλα, και κύτταξε. 'Ο άδελφός του, ή ζωντοχήρα και ή αδελφή του πήγαιναν περίπατο, ντυμένοι τα καλά τους, ενώ ή μάνα του με τα ρούχα του σπιτιού, τους άκολουθούσε. 'Η ζωντοχήρα είχε φορέσει την φάβα της με τα κατακόκκινα τριαντάφυλλα.

Έκανε γρήγορα. Έφκιαξε τα μαλλιά του, έσφιξε το λαιμοδέτη του και πήρε το καπέλλο του. Καθώς περνούσε άπ' το διάδρομο είδε τη μάνα του νανε γυρμένη σενα παράθυρο της σάλας και να κυττάζει έξω. Κατάλαβε πως καμάρωνε τα παιδιά της και την 'Αγλαΐα.

Πήγε μέσα στην τραπεζαρία, άνοιξε το μπουφέ. πήρε ό,τι βρήκε και άρχισε να τρώει άγριος με σουφρωμένα φρούδια.

— 'Ατιμοι άνθρωποι, έλεγε σιγά, θα σάς φιαξώ γά!

'Η μάνα του μπήκε τον κύτταξε και γύρισε γρήγορα το κεφάλι της και προχώρησε στην κουζίνα. Τήν άκουσε κάτι να ρωτά σιγά την ύπηρέτρια κι αυτή να της άπαντά πιο σιγά.

Βγήκε, άμα έφαγε, έξω. 'Όταν κατέβαινε του φάνηκε νακουσε τη μάνα του να λέει.

— Στα κομμάτια!

Αιστάνθηκε πάλι ευχαρίστηση, άλλ' είδε τώρα να έχει και κάποιο κερπίπονο, και θυμωσε.

— Καταραμένοι, άτιμοι, βρομάνθρωποι! 'Α, πρέπει να τους έκδικηθώ, να τους έκδικηθώ γι' αυτά που μου κάνουν! είπε.

Χωρίς άλλο, αν δεν τους έκανε, δεν τους έβαζε φωτιά να τους κάψει, θα σημάδευε το μορφογιό τους, θα τούκοβε αυτιά και μύτη κέτσι θάφαινε!

Πήγε στο σπίτι του το βράδυ ζαλισμένος, ή καλλίτερα μεθυσμένος. 'Άκουσε στην τραπεζαρία, που της είχαν κλείσει την πόρτα, φωνές, γέλια. Πάλι γλεντούσαν. Μόλη του τη ζάλη, που άκουσε την 'Αγλαΐα να τραγουδά, είπε

— Δέ ξέρει τίποτα, τίποτα, τίποτα! Μά μη τον πέρνεις για τρελό; 'Εγώ σόπα και θα το δεις, αυτό είνε! Στο διάολο να πάει κι αυτή!

Του είχε περάσει μια ιδέα πως ο άδελφός του, ο βλάκας, καθως τον έλεγε, θάνοιξε τα μάτια του και δε θάλεγε τίποτα, ούτε σαυτή ότι ήταν άλλος, θα το κρατούσε μυστικό...

Πριν πλαγιασει στάθηκε και κύτταξε ψηλά.

— 'Ελα ύπνε, είπε, έλα! άπόψε με τα όνειρά σου θέλω να μου μιλήσεις! Θέλω να μου πεις, θα γείνω κάτι, έστω μεγάλο κακό! Θέλω ναρθεις! Το θέλω! 'Ακους;

Κανένα όμως όνειρο δεν του είπε τίποτα, ή καλλίτερα δε θυμώταν αν είδε, όταν ξύπνησε.

Καφέ δεν του έστειλαν, ούτε του είπανε να πάει να πιεί. Και ούτε τον προσκαλέσανε το μεσημέρι στο τραπέζι. Τους άκουσε πάλι να μιλούνε για τον πατέρα, τί θάκανε κεί, για την κληρονομία..

Μια εσχή άρχισε να γίνεται στο νοῦ του.

— Να βουλιάζε το βαπόρι και να πνιγόταν καθως θάρχότανε!

'Αν μάλιστα έρχόταν κερδισμένος ο πατέρας του, ήτανε σαυτόν ή διαθήκη του θείου του, τότε, τότε! 'Α, θα τους έκδικότανε για καλά! Θα ζητούσε το μορτικό του, θα, θα..

Ταράχτηκε.

— 'Όχι, όχι, έκανε.

Είδε όμως την ψυχρή πάντοτε σαυτόν μορφή του πατέρα του, να τον κυτάζει.

— Στο διάολο να πάει! Να βουλιάζει το βαπόρι, να συντριφτεί!

— 'Όχι, όχι, θεέ μου, με το καλό ναρθει!

— Ναί, ναρθει και θα δεις τί φασαρίες που θα γείνουν!

— 'Ας έρθει!

Είχε σκεφτεί τί θα έκανε.

— Πως ήθελα να μην έπερνε τίποτα; και ναρχότανε σα ζεματισμένος!

Το είπε, αλλά βεθειά είδε πως ήθελε ναπερνε, γιατί, αν γινόταν άλλοιως, θάταν ένα εμπόδιο στον ξενητεμό μου.

Δέν ζήτησε να κυτάξει αυτό περισσότερο, τάφησε, άφου στάθηκε σκεπτικός λίγο σα να στάθηκε πάνω άπ' αυτό, και κάτι είπε σιγά.

Το μεσημέρι είχε περάσει. Πήγε πάλι στην τραπεζαρία κέφαγε μόνος.

Αυτή τη φορά βρήκε το φαί του χωρισμένο και βαλμένο πάνω στο μπουφέ.

Χώθηκε έπειτα στο δωμάτιό του και πέρνοντας μια εφημερίδα ξαπλώθηκε κοντά στο παράθυρο και διάβαζε... Ξαφνικά άκουσε μέσ' το σπίτι θόρυβο, φωνές.

Ταραγμένος σηκώθηκε και μισάνοιξε την πόρτα να δει τί συμβαίνει. Άκουσε. Ήταν φωνές χαράς μεγάλης.

Με το κεφάλι βγαλμένο έξω απ' την πόρτα και τ' αυτή το ένα προς το μέρος της σάλας, όπου μέσα ήταν οι δικοί του, πρόσεξε.

Είχε γείνει πάλι ήσυχια και άκούστηκε ή φωνή του αδελφού του κάτω να διαβάσει.

«Ο Γόρας βγήκε έξω, στο διάδρομο.

Ήταν γραμμα του πατέρα του. Ή περιουσία του θείου, του γέρου θείου, ήταν γραμμένη στον πατέρα!. Είχε βρει και μετροητά όχι λίγα, μέσ' την κάσα.

Πάλι φωνές γεμάτες χαρά, τρελή χαρά. «Ο αδελφός του φώναζε:

—Θά πάρω ένα αλογάκι πρώτη! πάει, πάει! «Α! μα δέν ξέρετε τί μανία τόχα! να πηγαίνω! Νά, νά, για κυττάτε, έτσι θά πηγαίνω! «Ωπ, ώπ!

Και άκούστηκε κρότος καρέκλας να χτυπά τάκα, τάκα, το πάτωμα. Το γέλιο της Άγλατας στη μέση.

—«Α θά πάρουμε άνασα! έλεγε ή μάνα του.

Μπήκε σιγά μέσα, έκλεισε την πόρτα και κάθησε. Κέμεινε με σκυμμένο το κεφάλι όρα.

Άκουσε ξαφνικά κρότο άμαξας, ύστερα πατήματα γρήγορα, και όμιλίες.

Πατήματα πάλι, ή πόρτα, και πάλι ή άμαξα. Ήσυχια στο σπίτι. Το παράθυρό του έβλεπε στην αυλή και μέσα σε κήτους και δέν είδε ποιοι είχαν φύγει. Άλλά στο σπίτι ήτανε μεγάλη ήσυχια. Άνοιξε την πόρτα και βγήκε.

Η μικρή δουλίσσα έτρωγε στην τραπεζαρία καθισμένη κοντά στο τραπέζι, ένα γιγάντιο κομμάτι ψωμιού. Τη ρώτησε. «Όλοι είχαν φύγει, είχαν βγει έξω με την άμαξα και πήγαιναν στο Παδαλά. «Ο Παδαλάς ήταν ό πλούσιος που έρχότανε με τις κόρες του και τη γρηά του και διασκεδάζανε.

Τη ρώτησε έπειτα και για την κληρονομία, #ν λάβανε γραμμα απ' τον πατέρα του. Ήθελε να βεβαιωθεί.

«Όλα τάξερε αυτή, όλα. Είχε στείλει γραμμα ό πατέρας του και, και...

«Ο Γόρας το ζήτησε και το βρήκε μέσ' τη σάλα, πάνω στο τραπέζι, κατημένο μένα τασάκι της σιάχτης των τσιγάρων. Ήτανε όπως τάχε άκούσει. Πλούτος, πλούτος είχε πέσει στο σπίτι, εδτυχία από χρήματα, από σπίτι, χτήματα.

Πάλι πήγε στο δωμάτιό του. Τα μάτια του είχανε βουρκώσει, έτοιμα να χύσουνε δάκρυα.

—Ήγώ θά φύγω τώρα, θά φύγω! Τι θέλω δώ; «Όχι, όχι, θά φύγω δέν κάνει πια να μένω δώ! είπε.

Θαμπά σά να είχανε τραβηχτεί από τώρα μακρυνά του, είδε τα πρόσωπα των γονέων του, της αδελφής του, του αδελφού του, και τάδε, αυτή τη φορά, χωρίς μίσος, έχθρα.

Και σκύβοντας το κεφάλι έκλαψε. Το σκοτάδι είχε έρθει. Άπ' το νοικητό παράθυρο άκουσε τη φωνή του γρούλλου, γνωστή φωνή, που κάθε βράδυ την άκουγε να χαράζει γραμμές στη σιωπή.

Πόσα του θυμίξε. Το μικρό δωμάτιο το λυπήθηκε και μαζί λυπήθηκε τον εαυτό του, όλη του την περασμένη ζωή, τις σκέψεις του, τους πόνους του, τα όνειρά του...

Σιγά βγήκε στο διάδρομο και απ' εκεί τρύπωσε στο δωμάτιο του πατέρα του. Τη δουλίσσα την είχε άκούσει νανε κάτω στη βρύση της μη' κρης στέγνας.

Άρχισε λίγο να βγει, και όταν βγήκε, κρατώντας ένα φως, και μπήκε στο δωμάτιό του, ιδρώτας έσταζε απ' το μέτωπό του και ήταν κίτρινος.

Άρχισε να μαζεύει γρήγορα τα ρούχα του και να τα ρίχνει, να τα ρίχνει, να τα στριμώχνει μέσα σε μια παληά βαλίτσα. Όταν τελείωσε στάθηκε κοντά στο παράθυρο και σφόγγισε τον ιδρωτά του.

«Ο γρούλλος είχε πάψει.

«Ο ουρανός ήταν καθαρός και άστρα λάμπανε. Πέρα άστραψε όμως σά νάνοιξε, κούνησε τα φτερά της γιγάντια φωτεινή πεκαλούδα και έφθης πάλι να τάκλεισε.

ΤΟ ΣΤΑΜΑΤΗΜΑ ΤΟΥ ΝΟΥΜΑ,

ΕΝΑ ΓΡΑΜΜΑ ΤΟΥ ΨΥΧΑΡΗ

Ένα εμπνευσμένο γράμμα, γεμάτο λυρισμό και πόνο μὰ και πλημμυρισμένο ἀπὸ ἀπογοήτευση γιὰ τὴ γενικὴ κατάσταση, ἔστειλε ὁ μεγάλος Δάσκαλός μας Ψυχάρης πρὸς τὸν ἐκδότη τοῦ «Νουμᾶ» κ. Δ. Π. Ταγκόπουλο.

Ὁ Ψυχάρης ἔμαθε τὸ σταμάτημα τοῦ «Νουμᾶ» καὶ καταφάρμακώθηκε. «Ὁ θάνατος τοῦ «Ν ο υ μ ᾶ», τοῦ γράφει, εἶνε θάνατος τῆς Ἰδέας. Θάνατος πὸν τὸν ἤθελε ἡ Μοῖρα». Ἡ Ἰδέα δὲν μπορεῖ νὰ ζήσει στὴν Ἑλλάδα, γιὰτί τίποτα δὲν μπορεῖ νὰ ζήσει ἐδῶ. Ἔτσι δογματίζει ὁ Δάσκαλος, κ' ἔτσι θᾶναι, ἀφοῦ τὸ λέει Αὐτός.

Τὸ γράμμα δημοσιεύτηκε στὴν «Πατρίδα» τῆς 31 τοῦ περασμένου μήνα, στὴν πρώτη σελίδα. Ὁ ἴδιος ὁ Ψυχάρης ζήτησε νὰ δημοσιευτῆ τὸ γράμμα του, γράφοντας σὲ ἰδιαιτερο γράμμα στὸν κ. Δ. Π. Ταγκόπουλο τ' ἀκόλουθα: «Ἐπειδὴ τὸ γράμμα μου τὸ μεγάλο μπορεῖ νὰ δημοσιευτῆ, καὶ **θὰ ἦτανε καλό**, γιὰ νὰ ξέρουνε τί γίνουμαι, καὶ γιὰ νὰ μάθουνε τὴν ἀπόφασή μου, νὰ σου καὶ δυὸ λόγια» κτλ.

Ὁ Ψυχάρης μὲ τὸ γράμμα του αὐτὸ δηλώνει πὸς ἀποτραβιέται ἀπὸ τὸν ἀγῶνα, ἀκολουθώντας σὲ τοῦτο τὸν Ταγκόπουλο. Κ' ἔτσι ἀποτραβιοῦνται ἀπὸ τὸν ἀγῶνα οἱ δύο Ἀρχηγοί, πὸν συντελέσανε στὰ τελευταῖα δεκαπέντε χρόνια νὰ τραβήξῃ τὸ ζήτημα τόσο μπροστά, ὑπερνικώντας κάθε ἀντίδραση πὸν στάθηκε στὸ δρόμο τους.

Ὅλ' αὐτὰ δείχνονται θεοφάνερα μέσα στὸ σημαντικὸ αὐτὸ γράμμα πὸν τυπώνουμε κ' ἐμεῖς ἐδῶ.

ΠΑΡΙΣΙ—1 Ἀβγούστου 1917.

Ἀγαπητέ μου,

Διάβασε τὰ λυπητερά πὸν μοῦ γράφεις. Ὁ θάνατος τοῦ «Νουμᾶ» εἶνε θάνατος τῆς Ἰδέας. Θάνατος πὸν τὸν ἤθελε ἡ Μοῖρα. Πῶς νὰ ὑπάρχῃ μιὰ Ἰδέα; Μπορεῖ νὰ πῆ κανεὶς πῶς Ἑλλάδα δὲν ὑπάρχει,...

Μὲ μιᾶς κυβέρνησης ἀλλαγὴ, δὲν ἀλλάζουνε τὰνάλλαχτα: δὲν ἀλλάζουνε οἱ ψυχές. Ἀγάπησα πάντα τὴν ἀλήθεια: ἴσως νὰ μοῦ πονᾶ, δὲν σκιαζομαι ὡστόσο νὰ τὴν ἀτενίσω στὰ μάτια, οὔτε νὰ τὴν ξαστερώσω, καὶ πρῶτα πρῶτα στὸν ἑαυτό μου. Τὸ ξέρεις τί ἔργο καταπιάστηκα. Ὑστερις ἀπὸ κείνα πὸν ἀκολουθήσανε καὶ πὸν μὲ δύο λέξεις σημαδεύονται, ὕστερις ἀπὸ τᾶγρια συνάμα καὶ τὰ παιδιάτικα πὸν ξετυλιχτήκανε στᾶγια τὰ χῶματα μὲ ὄλο τὸ κέφι, ἀνοίξανε τὰ βλέφαρά μου, εἶδα ὅτι δὲν ἔβλεπα ὡς τότες, πῶς τὸ ἔθνος δηλαδὴ δὲν εἶναι σὲ θέση νὰ καταλάβῃ τί θὰ πῆ ἔθνικὴ γλῶσσα, ἐπειδὴ τὸ καταλαβαίνει ἀπὸ μόνάχα ὁ πολιτισμός.

Συλλογιοῦμαι τὸν κόπο, τὴ δουλειά, τὴν ἐνέργεια, τὴν ἀγάπη, συλλογιοῦμαι τὴ ζωὴ πὸν ἴσως κάτι νᾶξίς καὶ δάφνη καὶ πὸν πήγανε ὄλα τους χαμένα. Τρεῖς τέσσερις, πέντε τὸ πολὺ, μπορεῖ νὰ μπήκανε στὸ νόημα. Οἱ ἄλλοι μήτε ὑποψιαστήκανε. Ὡς καὶ κάτι δημοτικιστικὲς τάχα προσπάθειες πὸν γίνονται τώρα τώρα δείχνουνε κὶ ἀποδείχνουνε πὸσο πίσω εἶνε ὁ κόσμος ἀκόμη.

Τραβιοῦμαι τὸ λοιπὸ, μὲ θλίψη, μὰ μὲ ἡσυχὴ ἀπόφαση. Πολὺ καὶ σένα σὲ συλλογιοῦμαι Τί ἀχαριστίες πὸν δοκίμασες! Μὲ τί ἀθρώπους εἶχες νὰ παλέψῃς! Τὸ τελεφταῖο τὸ δρᾶμα φωτίζει τὴν περασμένη τραγικωμοῖδια. Τᾶγρια καὶ τὰ παιδιάτικα πὸν λέγαμε μᾶς ξηγοῦνε σωρὸ καὶ σωροὺς πράματα πὸν μᾶς φαινότανε ἀξήγητα. Βρήκαμε τὰ ἴδια παντού. Ἀργήσε νὰ τὸ πάρῃ ὁ νοῦς μου. Τὸ πήρε στὸ τέλος, γιὰτί μοιάζει πῶς μοῦ ἔκανε καρτέρι τέτοια στὰ γεράματά μου ἀγταμοιβή.

Θάννοιωσες πὰ καὶ σύ. Ὅταν ἀνταμωθήκαμε στὴν Πάτρα, ἐδῶ καὶ τρία χρόνια, τότες πὸν σὲ γνώρισα, κατὰβαθα, σοῦ εἶπα πῶς σέβας ἀξίσεις. Ναί, ἡ θέλησή σου, τὸ κουράγιο σου, ἡ πομονὴ καὶ ἡ πιμονὴ σου εἶνε ἀρετὲς πὸν χρεωστᾶ νὰ τίς σέβεται ὁ καθένας.

Χαῖρε, φίλε μου ἀγαθέ. Χαῖρε, δηλαδὴ ἂν ὑπάρχει χαρὰ γιὰ μᾶς: Μαζὶ ἀγωνιστήκαμε, μαζὶ πήγαμε πάντα μπροστά, μὲ πίστη καὶ στοργή. Ἀδύνατο εἶναι νὰ μὴ στάξῃ ἀπὸ τὴν καρδιά μου ἓνα δάκρι, τὴν ὥρα πὸν γιὰ τὴν αἰωνιότητα σ' ἀποχαιρετῶ. Ἀποχαιρετᾶ μου μὲ τὸν ἴδιο πόνο τοὺς φίλους τοὺς καλοὺς. Ἀποχαιρετᾶ μου—ἄχ! τί θλιβερότερο νὰ σοῦ μηνήσω;—ἀποχαιρετᾶ μου τὸν Παλαμά.

ΥΜΝΟΣ ΣΩΜΟΣ ΚΑΙ ΤΟΥ ΘΑΝΑΤΟΥ
ΒΙΒΛΙΟ ΔΕΥΤΕΡΟ

COMPASSIO

Τὰ χέρια τὰ σκεβρά τους πέρα σὶ μῦλοι
ἀργὰ κινούσανε ὡς σὲ ἀπελπισία.
Κάθε ὑπαρξὴ στὸ ἀκύμαντο τὸ δαίλι
βαριοθλιμένη, τὴν ἀνοπαρξία
γιὰ λυτρωμὸ ἀπ' τὰ πάθη, γι' ἀντιστύλι
διφοῦσε στὸν καημό. Μιὰν ἱστορία
καιρῶν ποὺ ἔχουνε φύγει σοῦλεα, φίλη,
γιὰ κάποια πεθαμένη μου εὐτυχία,
νεκρή, μὰ ὡς κι ἀπ' τὴ λήθη ἀπαρνημένη,
κι ὅμως νὰ κλάψω ὠδύμενα δὲν μποροῦσα.
Αἰαδελναμε σκυφτοί, συγκρατημένοι
τὸ ἐρημικὸ στὸ δαίλι μονοπάτι
—τὸν πόνο τὸ δικό μου ἀνιστοροῦσα
καὶ τὸ δικό σου ἐδάκρυζε τὸ μάτι!

MAPAZI

ἔρχασε πιά καὶ σάπασε καὶ κοίμου.
Τοῦ κάκου ἀητὸς δίχως φτερά γυρεύεις
στὸν οὐρανὸ τὸν ἀπειρο, ψυχὴ μου,
ποὺ λάμπουνε ἄστρα οἱ πόθοι σου, ν' ἀνέθεις.
Ἄνανθη πιά ἡ ζωὴ σὰ χάος ἐρήμου,
καὶ νοιώθω ποὺ σὰ γίγαντας παλεύεις,
νὰ δείξεις πῶς οἱ πόνοι κ' οἱ καημοὶ μου,
ἀπειραχτὴ σ' ἀφήσανε. Τῆς χλεύης
δὲ στέργεις τὴ βοή στὸ πῆσιμό σου
καὶ νὰ φανεῖς δὲ θέλεις νικημένη
μὰ ἐγὼ γροικῶ τὴ κλάμα τὸ βουδὸ σου,
τὴν ὥρα ποὺ μοῦ λὲς «στὰ οὐράνια ἀνέδα»,
σὰν κύλισμα πηγῆς ποὺ ρέει κρυμένη
βαθεῖα σὲ μιὰ τῆς γῆς ἀγνωστὴ φλέβα!

ΛΕΩΝ ΚΟΥΚΟΥΛΑΣ

ΣΥΝΝΕΦΑ

Γίγαντες, ποὺ τὴ Γῆ θὰ κατακτήσουν
καθάλλα στάλαφρὰ τοῦ ἀνέμου τάτια,
τοῦ δρίζοντα ἐπλημμύρισαν τὰ πλάτια
καὶ πᾶνε τὰ βουνά του νὰ πατήσουν.
Στὰ κορφοβούνια κάστρα θενὰ στήσουν
μαῦρα καὶ στίς πλαγὲς λευκὰ παλάτια
πλάι στὰ φιδοστριμένα μονοπάτια,
ποὺ μὲ καπνοὺς βαριοὺς θὰ πλημμυρίσουν!
Καὶ μέσα σὲ μιὰ πύρινη ἀτμοσφαῖρα
στὴ ράχη τοῦ βουνοῦ κέρατα ταύρων,
τὰ ἔλατα μαῦρα, τὸν βαρὺν ἀγέρα
πληγόνουν κι ἀπὸ πέρα ροβολοῦνε
πλήθη ἀγριεμένων πορφυρῶν κενταύρων,
ποὺ δαμοῦν καὶ μὲ τὸν ἥλιο πολεμοῦνε.

ΤΡΥΓΗΤΕΣ

Κινοῦν ἀργὰ στὴ σκονισμένη στράτα,
βαριόθυμοι κι ἀκόμα νυσταγμένοι,
μὲ τὰ βαριά ταγάρια τους γιομᾶτα,
στὰ μακρουλά ραδιὰ τους στηριγμένοι
κινοῦν ἀπὸ τὰ σπίτια τὰ χιονᾶτα
τοῦ ὠραίου χωριοῦ, ποὺ τὸν ἥλιο προσμένει,
γεράματα λευκὰ κι ἄλικα νιάτα
στὴ στράτα τὴ μακριὰ καὶ σκονισμένη.
Στάμπελια ἀκαρτερά μεστὸς ὁ τρύγος
καὶ κάτου ἀπὸ τὸ πράσινο τὸ κλῆμα
χυμὸ γιομᾶτα καὶ γιομᾶτα σφρίγος
κεχριμπαρένια ἐδῶ καὶ ἐκεῖ σὰ φλόγες
ξεσκοῦνε τὰ τσαμπιά σὲ κάθε βῆμα
μὲ τίς γιφλιστερές κρασᾶτες ρῶγες.

Ι. ΟΙΚΟΝΟΜΙΔΗΣ

PAUL CLAUDEL

ΟΙ ΜΟΥΣΕΣ *

Ἔτσι ξάφνου τὸ μεσονύχτι τὸ τραγούδι μου ἀπ' ὅλες τις πλαγιὰς ἄς χτυπήσει, ὡς ἡ λάμψη τοῦ τρίκρανου κερανοῦ!

Καὶ κανένας δὲν μπορεῖ νὰ προβλέπει, τί ξαφνικά νὰ καπνίσει θὰ κάμει: τὸ ἱερὸν ἀρτοφόρι,

Καμμιὰ βαλανιδιά ἢ καραβιοῦ κατάρτι, ἢ τὴν ταπεινὴ σεμινέα, ἀναλυώνοντας σὰν ἀστέρι τὴ χύτρα.

᾽Ω ψυχὴ μου ἀνυπόμονη! κανένα δὲ θὰ στήσουμε ἐμεῖς ναυπηγεῖο! δὲ θὰ σκουντήσουμε, δὲ θὰ κυλήσουμε ἐμεῖς καμμιὰ τριήρη.

᾽Ὡς μιὰ μεγάλη Μεσόγειο ἀπ' ὀρίζοντι πρὸς στίχους,

Νησιὰ γιομάτη, ἀνοιχτὴ στοὺς ἐμπόρους, τριγυρισμένη ἀπ' ὅλων τῶν λαῶν τὰ λιμάνια!

Ἔχουμε ἄλλη δουλειὰ νὰ συμφωνήσουμε ἐμεῖς πειὸ κοπιαστικὴ

Ἄπ' τὸ γυρισμὸ σου, ὦ καρτερικὴ Ὀδυσσεά!

Κάθε δρόμος χαμένος! χωρὶς ἀραξοβόλι κατατρεμμένο καὶ προστατεμένο

Ἄπ' τοὺς θεοὺς μὲ θέρμην ἀδιάκοπα, χωρὶς τίποτε ἀπὸ δαῦτα νὰ βλέπεις ἐξὸν καμμιὰ φορὰ

Τὴν νυχτιὰ μιὰν ἀχτινα χρυσὴ στὸ στερέωμα καὶ στῆς αὐγῆς τὴ λαμπρότη, γιὰ μιὰ στιγμή,

Μιὰ θωριὰν ἀχτινόβολη στὰ γαλανὰ μάτια, μιὰ κεφαλὴ στεφανωμένη μὲ σέλινο,

᾽Ὡς τὴ ἡμέρα, ποὺ ἐμεινες μόνος!

Ποιὰ ἀγωνία τὴ μητέρα καὶ τὸ παιδί ἐκρατοῦσε στὴν Ἰθάκη ἐκεῖ κάτω,

Ἐκεῖ ποὺ ἐσὺ καταπιανόσουν τὸ φόρεμά σου, ἐκεῖ ποὺ ἐσὺ συμβουλευόσουν τίς Σκιές,

᾽Ὡς ὅτου ἡ μακρὰ τῶν Φαιάκων βάρκα σὲ ξανάφερε πίσω ἀποκαμωμένον ἀπόνα βαθὴν ὕπνο!

Κ' ἐσέναν' ἀκόμα, ὅσο κι ἂν εἶνε πικρὸ,

Πρέπει τὰ κρογιαλῖα τέλος τοῦ τραγουδιοῦ σου, ὦ Αἰνεΐα, ν'

*. Συνέχεια ἀπὸ τὸ 1^ο τεῦχος.

ἀφήσω, καταμεσίς στοὺς δύο κόσμους τὴν ἀπλωσιὰ τῶν ἱερατικῶν τους νερῶν.

Ποιὰ γαλήνη στὴ μέση τῶν αἰῶνων χυμένη, ἐκεῖ ποὺ ἡ πατρίδα κ' ἡ Διδὼ πίσω φλέγονται ἀφάνταστα!

Γέροντες στὸ χέρι, ποὺ κρατᾷ τὸ κουπί! πέφτεις, Παλίνουρε, καὶ τὸ χέρι σου δὲ συγκρατᾷ πιά τὸ τιμόνι.

Καὶ στὴν ἀρχὴ δὲ φαινόταν παρὰ τὸ ἀτέλειωτον εἰδωλό τους, μὰ ξάφνου μὲ τοῦ τρισμέγαλου αὐλακιοῦ τὸ πολλαπλασιασμά

Ζωντανεύουν κι ὁ κόσμος δλάκερος ζωγραφίζεται πάνω στὸ μαγικὸ πανί.

Γιατὶ νὰ μὲ τὴ μεγάλη τῆς σελήνης λάμψη

᾽Ὁ Τίβερης νᾶρχεται ἀκούει τὴν κιβωτὸ τὴ φορτωμένη τὸ μέλλον τῆς Ρώμης!

Μὰ τώρα τὴν ἐπιφάνεια τῆς ὄχρης ἀφίνοντας θάλασσας,

᾽Ὁ Φλωρεντίνε, τῆς ρίμας τεχνίτη! καθόλου δὲ θὰ σ' ἀκολουθήσουμε ἐμεῖς στὴν ἐξερεύνηση σου βῆμα γιὰ βῆμα

Κατεβαίνοντας, ἀνεβαίνοντας ὡς τὸν οὐρανό, κατεβαίνοντας ὡς τὴν Κόλαση,

᾽Ὅπως ἐκεῖνος, ποὺ στερεώνοντας τὸνα του πόδι στὸ λογικὸν ἔδαφος βάζει ὀμπρὸς τᾶλλο σὲ σίγουρη ἀδρασκειά,

Κι ὅπως ὄντας περπατᾷς τὸ χυνόπωρο μὲς στὰ μπαλκάμια, ποὺ πάνε μικρὰ πουλιὰ

Οἱ σκιᾶς κ' οἱ εἰκόνες σὲ στροβίλους ὑψώνονται στὸ προκλητικὸ σου βῆμα!

Τίποτε ἀπ' ὅλα ἐτοῦτα! ὅποιο δρόμο κι ἂν πάρουμε μᾶς φέρνει ἀνία! ὅποιο σκαλοπάτι κι ἂν ἀνεβοῦμε!

᾽Ὡ! ψυχὴ μου! τὸ τραγούδι δὲν εἶνε καθόλου φτειασμένο μὲ τοῦτα τὰ γράμματα, ποὺ σὰν καρφιὰ μπηγῶ, μὰ ἀπὸ λευκό, ποὺ μένει πὰ στὸ χαρτί.

᾽Ὡ ψυχὴ μου, δὲν πρέπει κανένα νὰ μελετήσουμε σκῆδιο! ὦ ἀγορὰ ψυχῆ μου, πρέπει νὰ μένουμε ἐλευτεροὶ κ' ἐτοιμοί,

᾽Ὅπως τὰ τρισμέγαλα ἄστατα τῶν χελιδονιῶν κοπάδια, ὄντας ἄφωνα ἀντιλαλεῖ τοῦ χυνόπωρου ἢ πρόσκληση.

᾽Ὡ ψυχὴ μου ἀνυπόμονη, ὅμοια μὲ τὸν ἀτεχνὸ ἀητό! πῶς θὰ κάμουμε νὰ ταιριάξουμε κανένα στίχο; ὅμοια μὲ τὸν ἀητό π' οὐδὲ τὴ φωλιά του δὲν ξέρει νὰ φτειάνει;

Καθόλου ἄς μὴν εἶνε τὸ τραγούδι μου σκλάβο! μὰ ὡς τὸ θαλασσοπούλι ποῦχει ριχτεῖ σ' ἓνα μεγάλο ψάρι

Καὶ δὲ βλέπουμε τίποτα παρὰ μόνο λαμπρὸν ἓνα στρόβιλο ἀπὸ φτερά καὶ τοῦ ἀφροῦ τὸ πιτσιλισμά.

Μὰ ἐσεῖς μὴ μ' ἀφήστε ποτέ, ὦ ρυθμιστρίες Μούσες.

ΑΓΑΠΕΣ

VI

Στὸ λούωμα
τῆς Μυριέλλας καὶ Μοιρίνας

Μία ὠραία ψυχούλα μάζευε
Τῆ ροδαυγὴ λουλούδια
Κι' ἀπ' τ' ἀηδονάκια μάθαινε
Τῆς ἀγάπης τραγούδια.

Καὶ τὸν καλὸ ποδὸ ἐρχότανε
Κρυφὰ μὲς στὰ ὄνειρά της,
Μιά μάγισσα τὸν ἤξερε
Καὶ τὸν πῆγε μπροστά της :

Κ' ἡ ὠραία στὸν κόρφο του ἔγειρε—
Καὶ ἰδὲς ! τ' ἄνθη μαδήσαν
Καὶ τὰ τραγούδια χλώμιαναν
Σιγά, σιγά... καὶ σβήσαν.

VII

(ΚΑΤΑ ΤΟΝ ΚΑΙΡΟ)

Εἶσαι σὰν τὸ λουλούδι
Γλυκεῖα κι ὠραία κι ἀγνή.
Σὲ βλέπω—κ' ἡ καρδιά μου
Βαρύθυμα πονεῖ.

Καὶ μοῦρχειται τὰ χέρια
Πάνω ἀπὸ τὸ ξανθὸ
Κεφάλι σου ν' ἀπλώσω
Καὶ νὰ προσευχηθῶ,

Ἔτσι νὰ σὲ φυλάξουν
Γιὰ πάντα οἱ οὐρανοί,
Ὅμοια μ' ἓνα λουλούδι
Γλυκεῖα κι ὠραία κι ἀγνή.

VIII

Τῆς ἀγάπης συντρίμματα,
Πεταγμένα στὴν ἄκρη,
Τ' ἀδιάντροπο τὸ γέλιο σας
Μοῦ ἀνεβάζει ἓνα δάκρυ :

Μιά πεταλούδα πέταξε,
Τρελή, σ' ἓνα λουλούδι,
Μὰ ἓνα χέρι τὴν ἄρπαξε
Καὶ τῆς πῆρε τὸ χνούδι,

Καὶ στὴ λάσπη τὴν ἔριξε—
Τὴν κοίταξε ὁ διαδότης
Καὶ σὰ γέλιο τοῦ φάνηκε
Τὸ ψυχομάχημά της.

IX

«Ἐμίστε τὸ ποτήρι μου
Κρασί, γιὰ νὰ μεθῆσω,
Καὶ δώστε μου τὰ χεῖλή σας
Νὰ τὰ γλυκοφιλήσω,

Γελάστε καὶ τὰ χέρια σας
Χτυπήστε τὸνα στάλλο,
Γιὰ μιὰν ἀυγὴ παράξενη
Μιὰν ἄρια θὰ σὰς ψάλλω.

Γιὰ μιὰ ψυχὴ ποὺ δόθηκε
Σὲ κόρφο ἀγαπημένο
Καὶ εὐπνήσε καὶ βρέθηκεν
'Αγκαλιὰ μ' ἓναν ἕξνο !»

ΓΥΡΩ ΣΤΗΝ ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΨΥΧΑΡΗ

—Ο Ψυχάρης πού με τὸ «Ταξίδι» του ἀνάστησε τὴν κοιμισμένη ψυχὴ τῆς Ρωμιοσύνης καὶ τῆς χάρισε τὴν πνοὴ τῆς πνοῆς του, ἀποτραβιέται σήμερα, ὕστερ' ἀπὸ τριάντα χρόνια ἀγῶνα, γιομάτος πίκρα κι ἀπογοήτευση.

Ἡ γενικὴ κατάσταση ποῦφερε τὸ σταμάτημα τοῦ «Νουμά», τὸ κουρέλιασμα κάθε ἀψηλῆς ἰδεολογίας—σὰν τραγικὸς ἀντίλαλος ξεχύθηκε ὡς τὴ γωνιὰ τοῦ Δασκάλου γιὰ νὰ τὸν πλήξει μετ' ὀλίγον τὸ θανάσιμο φτεροῦγι του.

Αἰστανόμαστε τὴν πίκρα τοῦ Δασκάλου καὶ συμμεριζόμαστε τὸν πόνο του. Ὅμως δὲ θέλουμε νὰ σταματήσουμε ἴσαμε δῶ.

Φωτισμένοι ἀπὸ τὸν ἥλιο τῆς ἀγάπης του καὶ στεφανωμένοι ἀπὸ τὰ δαφνόκλαδα τῆς θέλησῆς του, γονατίζουμε εὐλαβητικὰ στὸν ἄσπιλο βωμὸ τοῦ ἔργου του καὶ δεόμαστε κι ἐλπίζουμε γιὰ τὸ ξαναζωντανεμα τῆς Φυλῆς.

—ο—

—Ἡ πικρότερη ἀλήθεια,—ἡ ἀλήθεια ποὺ σὲ κομματιάσει σὰ μαχαῖρι δίκωπο, βρίσκεται στὸ γράμμα τοῦ Ψυχάρη. Εἶναι, σύμφωνα μετ' ὁ λόγος τοῦ Παλαμά, ἡ ἀλήθεια ποὺ δὲ λάμπει μόνο μὰ καὶ σφάζει.

Μὲ λόγια ὀρθὰ καὶ τσεκουράτα μᾶς δείχνει ἐκεῖνος ποὺ χρόνια τώρα δούλεψε γιὰ τὸ Ρωμέικο, σὲ ποιά κατάντια βρισκόμαστε, τί σκοτάδι μᾶς περιζώνει καὶ ποιά νύχτα—βαρεῖα νύχτα μᾶς περιμένει.

Ἡ Ἑλλάδα, ἡ μητέρα Ἑλλάδα χαμοκυλισμένη σὰν πόρνη στὰ προσωπικά της, βογγάει κάτου ἀπὸ τὴν σκουριασμένη ἀλυσίδα της κι ἀνήμπορη δείχνεται γιὰ ν' ἀντικρύσει τὸ φῶς. Ὅ,τι εὐγενικὸ χάραξε μετ' ὁ χρόνος κακοτράχαλο δρόμο της, πνίγηκε ἀπὸ τὴν νῆρες κι ἀπὸ τὰ γκάδια καὶ τίποτα, μὰ τὴν ἀλήθεια, δὲν μπορεῖ νὰ τὴ λυτρώσει μὰ καὶ τῆς λείπει τὸ μεγαλύτερο ἀγαθὸ—μὰ καὶ τῆς λείπει ὁ πολιτισμὸς.

Ἅσσοι καταλάβουνε τὰ παραπάνω σταράτα λόγια θὰ νοιώσουνε ποιά κατάρα μᾶς βαραίνει καὶ τί πρέπει σήμερα, πρὶν ἀπ' ὅλα, νὰ καλλιεργηθεῖ στὴν Ἑλλάδα.

—ο—

—Γιὰ μερικοὺς ποὺ θὰ βγοῦνε πάλι νὰ χλευάσουνε τὴν ἀπόφαση τοῦ Ψυχάρη σημειώνουμε δῶ πέρα πὸς ὁ Δάσκαλος ἀντίθετα ἀπ' ἄλλους Ρωμιούς λογίους, φρόντισε μόνο γιὰ τὸ ξεκλάβωμα τῆς Ἑλληνικῆς Φυλῆς, περιφρονώντας τὴ δόξα καὶ τὴν τιμὴ ποὺ τὸν καρτεροῦσε στὴν πολιτισμένη ἐκείνη γωνιὰ τῆς Εὐρώπης.

Οἱ πέντε τόμοι του, τὰ «Ρόδα καὶ Μῆλα», ἡ μελέτη του γιὰ τὸ «Ρωμέικο Θέατρο», τὰ ρωμάντζα του κι ὁ ἀγῶνας του γιὰ τὸ ξάπλωμα τῆς Δημοτικῆς, μιλάνε καλύτερα ἀπὸ κάθε δικὸ μας σημείωμα καὶ πιστεύουμε νὰ στομώσουνε ἄσσοι θὰ βουλευθοῦνε νὰ κακίσουνε τὴν ἀπόφασί του, τὴ γεννημένη ἀπὸ μιὰ βαθειὰ πίκρα κι ἀπὸ μιὰν—ἀλλοίμονο!—βαθύτερη ἀπογοήτευση.

—ο—

—Ἀπὸ χρονολογίας θὰ βαραίνουνε στὴν ἑλληνικὴ φιλολογία. Ἡ πρῶτη τοῦ 1888 ποὺ ὁ Ψυχάρης μετ' ὁ «Ταξίδι» του κατεβαίνοντας στὴν Ἑλλάδα ἔγραφε πὸς: «Ἐνα ἔθνος, γιὰ νὰ γίνῃ ἔθνος, θέλει δυὸ πράματα: νὰ μεγαλώσουνε τὰ σύνορά του καὶ νὰ κάμῃ φιλολογία δική του. Ἄμα δείξῃ πὸς ἔχει τί ἀξίζει ἡ δημοτικὴ του γλῶσσα κι ἄμα δὲν ντραπῇ γι' ἀφτὴ τὴ γλῶσσα, βλέπουμε πὸς τόντις εἶνε ἔθνος».

Κ' ἡ δευτέρη τῆς 1 Ἀβγούστου 1917, ποὺ ὁ μεγάλος Ἑλληνας ἀποτραβήχτηκε γράφοντας πὸς: «τὸ ἔθνος δὲν εἶναι σὲ θέση νὰ καταλάβῃ τί θὰ πῇ Ἑθνικὴ γλῶσσα, ἐπειδὴ τὸ καταλαβαίνει ἀφτὸ μονάχα ὁ πολιτισμὸς».

ΠΑΝΟΣ Δ. ΤΑΓΚΟΠΟΥΛΟΣ

ΚΑΚΟΥΡΓΟΣ ΓΙΑ ΤΗ ΧΑΜΕΝΗ ΤΟΥ ΤΙΜΗ

ΑΛΗΘΙΝΗ ΙΣΤΟΡΙΑ

3—

»Χωρίς να θέλω κρύφτηκα πιά βαθιά μέσ' τὸ δάσος. Στὸ δρόμο σκέφτηκα πὼς ὁ ἄνθρωπος ποὺ σκότωσα εἶχε ἕνα ρολόι. Χρειαζόμουνα χρήματα γιὰ νὰ φτάσω ὡς τὰ σύνορα. Κι ὅμως δεῖλιαζα νὰ ξαναγυρίσω στὸ μέρος ποὺ σκότωσα κείνον τὸν ἄνθρωπο. Μὲ φόβιζε ἡ σκέψη πιά τοῦ Σατανᾶ καὶ τοῦ Θεοῦ, ποὺ βρίσκεται παντοῦ. Μάζωξα ὅλο μου τὸ θάρρος καὶ ἀποφασισμένος νὰ τὰ βάλω μ' ὀλη τὴν Κόλαση, ξαναγύρισα. Βρῆκα ὅ,τι ζητοῦσα καὶ μέσα σ' ἕνα πράσινο πορτοφόλι κάτι λεφτά, λίγο παραπάνου ἀπὸνὰ τᾶλληρο. Ὅταν ἔκανα νὰ τὰ βάλω στὴν τσέπη μου, στάθηκα σκεπτικὸς. Δὲν ἦτανε περαστικὴ ντροπὴ, οὔτε φόβος μήπως μεγαλώσει τὸ κακὸ πούκανα μὲ τὴν κλεψιά· μὰ μοῦ φαίνεται πὼς ἦτανε γιὰτ' ἤθελα νὰ μὴ φανῶ κλέφτης, μὰ ἐχτρός τοῦ σκοτωμένου. Γι' αὐτὸ πέταξα τὸ ρολόι καὶ κράτησα μόνο τὰ μισὰ λεφτά. Καὶ τράβηξα γιὰ τὸ δάσος.

»Ἦξερα πὼς τὰ σύνορα ἦτανε τέσσερα μίλια μακριά. Μέχρι τὸ μεσημέρι ἔτρεχα χωρὶς νὰ πάρω ἀνάσα. Ἡ γρηγοράδα τῆς φυγῆς ἀπασχόλησε τὴ συνειδήσή μου. Μὰ ξαναγύρισε πιά τρομερὴ σὰ σβύνανε σιγά-σιγά οἱ δυνάμεις μου. Χίλια ἀπαίσια φαντάσματα περνοῦσαν μπροστά μου καὶ χτυποῦσαν τὰ στήθεια μου σὰν ἀκονισμένα μαχαίρια. Βρισκόμουνα μπρὸς στὸ δῆλημα, νὰ ζήσω ζωὴ γιομάτη φόβο ἢ νὰ σκοτωθῶ. Δεῖλιαζα νὰ σκοτωθῶ καὶ τρώμαζα πάλι νὰ ζήσω. Ἀνάμεσα στὰ βέβαια βάσανα τῆς ζήσης καὶ στὸν ἀβέβαιο τῆς αἰωνιότητος φόβο, ἀνήμερος νὰ ζήσω, μὰ καὶ νὰ πεθάνω, πέρασα στιγμὲς γιομάτες μαρτύρια ποὺ κανένας δὲ μπορεῖ νὰ περιγράψει.

»Γυρμένος στὸ εἶναι μου καὶ σιγαλά, τὸ κατέλλο μου χωμένο βαθεῖα στὸ κεφάλι, σὰ νάθελα νὰ μείνω ἀγνώριστος στὸ μάτι τῆς ἀψυχῆς φύσης, πήρα ἄθελα ἕνα μονοπάτι ποὺ πήγαινε στὸ πιά σκοτεινὸ μέρος τοῦ δάσους. Ἄξαφνα ἄκουσα μιὰ χοντρὴ διαταχτικὴ φωνή:

»—Στάσου!... Ἡ φωνὴ ἦτανε πολὺ κοντά. Ἡ συγκίνησή μου καὶ τὸ βαθεῖα χωμένο κατέλλο μου δὲν μ' ἀφίκανε νὰ κυττάξω γύρω μου. Ἄνοιξα τὰ μάτια κ' εἶδα ἕναν ἀγριάνθρωπο, ποὺ ἐρχόταν ἀπάνου μου κρατώντας ἕνα ρόπαλο μὲ ρόζους. Τὸ γιγάντιο πρόσωπό του—ἔτσι τοῦλάχιστο μοῦ φάνηκε στὴν πρώτη ταραχή μου—καὶ τὸ περὶ του ἦτανε κιτρινόμαυρα καὶ μέσα του ξεχώριζε ἀπαίσια τὸ ἀσπράδι τῆς ἀλλοθίωσης ματιᾶς του· εἶχε γιὰ ζώνη ἕνα χοντρὸ σκουρὸ διπλὸ πᾶνου ἀπὸνὰ μάλ' λινο πράσινο ρούχο, καὶ μέσα κεῖ χωμένη μιὰ μαχαίρα κ' ἕνα πιστόλι.

Μοῦ ξαναμίλησε καὶ μ' ἔπιασε μὲ τὸ δυνατό του χέρι. Ἡ φωνὴ κάθε ἄλλου ἀνθρώπου θὰ μὲ τρώμαζε μὰ μὲ ἕναν τέτοιον ἀλιτήριο πήρα καρδιά. Στὴ θέση μου, μποροῦσα νὰ φοβᾶμαι κάθε τίμιον ἄνθρωπο ὄχι ὅμως κ' ἕναν κακοῦργο.

»—Ποιὸς εἶσαι, μοῦπε.

»—Ὅμοιος σου, τᾶπάντησα, ἂν εἶσαι ὅ,τι φαίνεσαι.

»—Ἀπὸ δῶθε δὲν βγαίνει ὁ δρόμος, ποῦ τραβάς;

»—Καὶ σὺ τί ρωτᾷς, τοῦπα ἄγρια. Κεῖνος μὲ κύτταξε δυὸ φορές ἀπ' τὴν κορφήν ὡς τὰ νύχια, σὰ νάθελε νὰ μετρήσει τὸ ψῆλος του μὲ τὸ δικό μου, καὶ τὴν ἀπάντησή μου μὲ τὸ μούτρώ μου.—Μιλᾷς πρόστυχα σὰ ζήτουλας, μοῦπε.—Μπορεῖ, γιὰτ' ἤμουνα ὡς τὰ χτές... Γέλασε...—Ὅσο γι' αὐτὸ μποροῦσα νὰ βάλω καὶ στοίχημα, φώναξε· μὰ μόθε πὼς καὶ τώρα δὲν εἶσαι καλύτερος.—Τότε θάμαι χειρότερος, τοῦ εἶπα καὶ θέλησα νὰ περάσω—Στάσου, φιλαράκο μου, πιά σιγά. Ποιὸς σὲ κυνηγᾷ; Μὴ φοβᾶσαι δὰ νὰ χάσεις τὸν καιρὸ σου.—Σκέφτηκα μιὰ στιγμὴ. Δὲν μπορῶ νὰ καταλάβω πὼς μοῦρθανε κείνα τὰ λόγια στὸ στόμα μου:—Ἡ ζωὴ εἶνε μικρὴ, εἶπα ξέφυγα, καὶ ἡ αἰώνια Κόλαση μᾶς προσμένει.—Μὲ κύτταξε κατὰματα.—Στοιχηματάω, εἶπε, πὼς διαβαίνοντας θὰ σκούνταφες στὴν καρμανιόλα.—Μπορεῖ κι αὐτό· ἀντίο σύντροφε!—Ἐβίβα, φώναξε, προσφέροντάς μου μιὰ μπιτόλλια ἀπ' τὸ σάκκο του, ἀφοῦ τράβηξε κάνα δυὸ ρουφηξιές. Ἡ φευγάλα καὶ ὁ φόβος μου μ' εἶχαν ξεκάνει καὶ δὲν εἶχα βάλει ὀλη τὴν ἡμέρα μπουκιά στὸ στόμα μου, οὔτε εἶχα πιεῖ. Ἄρχισα νὰ φοβᾶμαι μὴν ξεραθεῖ τὸ λαρύγγι μου μέσα σ' αὐτὸ τὸ δάσος ποὺ οὔτε σὲ τρεῖς λεῦγες πιά κεῖ δὲν θάβρισκα νὰ φάω. Δὲν μπορεῖτε νὰ φανταστήτε μὲ τί τρόπο δέχτηκα τὴ ζωὴ ποὺ μοῦ πρόσφερε. Στὰ μέλη μου καινούργια χύθηκε ζωὴ μαζὺ μὲ τὸ πιτό, ἔκανα καρδιά καὶ ἐλπίδα, πήρα κι ἀγάπη γιὰ τὴ ζωὴ. Ἄρχισα νὰ πιστεύω πὼς δὲν ἤμαν ὀλότελα δυστυχισμένος. Τέτοια δύναμη εἶχε ἀπάνου μου τὸ ὁμορφο πιτό. Ναι, τ' ἀναγνωρίζω, κείνη τὴ στιγμὴ, ἤμαν κοντὰ στὴν εὐτυχία, γιὰτὶ ἔπειτα ἀπὸ τόσες χαμένες ἐλπίδες βρῆκα ἄνθρωπο ποῦμοιαζε μ' ἐμένα. Στὴ θέση ποῦμουνα θάπινα ἀκόμα καὶ μαζὺ μὲ τὸν Σατανᾶ, γιὰ νάχω κάποιον ποὺ νὰ τοῦ πῶ τὸν πόνο μου. Αὐτὸς ξαπλώθηκε στὸ χορτάρι, κ' ἐγὼ ἔκανα τὸ ἴδιο—τὸ πιτό σου μοῦκανε καλὸ τοῦπα, πρέπει νὰ γνωριστοῦμε. Χτύπησε τὸ τσακμάκι του.—Κάνεις πολὺν καιρὸ τούτη τὴ δουλειά;.. Μὲ κύτταξε κατὰματα.—Τί θέλεις νὰ πεις μ' αὐτό;—Ἐχυσες μπόλικες φορές αἷμα; καὶ τράβηξε τὴν μαχαίρα του ἀπ' τὸ ζωνάρι.—Ποιὸς εἶσαι σὺ; εἶπε μὲ τρόμο ἀκουμπώντας τὴν πῖπα μπροστά του.—Φονῆς σὰν καὶ σένα, μὰ προτάρης. Μὲ κύτταξε ψυχρὰ καὶ ξαναπῆρε τὸ τσιμποῦκι του.—Ἀπὸ ποῦ εἶσαι; μοῦπε.—Ἀπὸ τὸ Λ***, τρία μίλια μακριὰ ἀπὸ δῶ. Εἶμαι ὁ ξενοδόχος τοῦ «Ἡλίου», ἂν ἔτυχε νὰκούσεις γιὰ μένα.

» Τινάχτηκε σὰν δαιμονισμένος—εἶσαι ὁ Βόλφ ὁ λαθροθήρας; φρό-

ναξε βιαστικά.—Ναί, εγώ.—Καλῶς ὤρισες, σύντροφε, φώναξε και μού τράνταξε με δύναμη τὸ χέρι. Ἀξίζω κάτι ἀφοῦ σὲ βρήκα, ξενοδόχε τοῦ «Ἥλιου» χρόνια και ζαμάνια λογάριαζα νὰ σὲ ξετρουτώσω... τὰ ξέρω ὅλα, σὲ ξέρω καλά, και πολὺν καιρὸ σὲ σκεφτόμουνα.—Λογάριαζες ἀπὰ νου μου, γιατί;—Ὅλη ἡ ἐπαρχία μιλάει γιὰ σένα, κ' ἔχεις ἐχτρούς. Ἐνας πρόεδρος σ' ἀμάχεται, Βόλφ, σὲ πολέμησε και σὲ καταδικάσαν. Φέρθηκαν μαζί σου ἀπάνθρωπα.—Ἀναψε—Γιατί σκότωσες, λέει, δυὸ ἀγριογούρουνα πού θρέφει στὰ χωράφια μας ὁ ἄρχοντας, σὲ σούρνανε χρόνια στὸ δικαστήριο και τὰ κότερα. Σοῦ κλέψανε τὸ σπίτι σου, και τὸ κατηλειό σου, και σὲ κατάντησαν ζήτουλα. Καταντήσαμε ἀδερφέ, νὰ μὴν ἀξίζει ὁ ἀνθρωπος πιδ πολὺ ἀπόνα λαγὸ. Δὲν ἀξίζουμε πιδ πολὺ ἀπὸ τὰ κτήνη πού τριγυρνᾶνε στὰ λειβάδια. Και καταδέχτηκες σὺ, τέτοιο παλληκάρη, αὐτὲς τίς ἀτίμωσες;

»—Μποροῦσα νὰ κάνω κι ἄλλοιῶς;—Αὐτὸ θὰ τὸ δοῦμε· μὰ πὲς μου ποῦθε ἔρχεσαι και τί σκέφτεσαι νὰ κάνεις;...

»Τοῦ διηγήθηκα ὅλη μου τὴν ἱστορία.Χωρὶς νὰ περιμένει νὰ τελειώσω πετάχτηκε με χαρούμενη ἀνυπομονηρία και μέσυρε μαζί του—ἔλα ἀδερφέ, ξενοδόχε τοῦ «Ἥλιου» μοῦπε, τώρα εἶσαι ὄρμισμασμένος, τώρα κάνεις γιὰ κείνο πού σὲ χρειάζομαι. Θὰ συμφωνήσουμε τίμα μαζί. Ἀκολούθησέ με.—Ποῦ με πᾶς;—Μὴν πολυρωτᾶς κ' ἔλα μαζί μου. Μὲ τράβηξε ἄθελα. Πήγαμε κάπου διακόσια μέτρα. Τὸ ρουμάνι γένηκε κατηφορικό, ἀπάτητο και ἄγριο. Δὲ λέγαμε οὔτε λέξη, κι ἀπ' τίς σκέψεις μου, με ξάφνιασε τὸ σφύριγμα τ' ὀδηγητῆ μου. Ἄνοιξα τὰ μάτια μου. Βρισκόμαστε στὴν κορφή ἐνὸς ἀπτόμου βράχου πού τελειωνε σὲ μιὰ ἄβυσσο βαθειά. " νὰ δεῦτερο σφύριγμα ἀκούστηκε, ἀπὸ μέσ' ἀπ' τὸ βράχο, κ' εἶδα νάναβαίνει μοναχὴ τῆς ἀπ τὰ βάθια μιὰ σκάλα.—Ὁ ὀδηγητῆς μου κατέβηκε πρῶτος και μοῦπε νὰ περιμένω ὡς πού νὰ ξανάρθει.—Πρέπει πρῶτα νὰ δέσω τὸ σκυλί πρόσθεσε. Εἶσαι ξένος δῶ πέρα και τὸ ζῶο θὰ σὲ ξεοκίσει. Και κατέβηκε... Ἐμεῖνα μοναχὸς μπρὸς στὴν ἄβυσσο κ' ἔνοιωσα βαθειὰ τὴν μοναξιά μου. Δὲν μαῶχε ξεφύγει ἡ ἀφροντισιά τοῦ ὀδηγητῆ μου. Χρειαζόμουνα λιγάκι καρδιά, νὰποφασίσω νὰ τραβήξω τὴ σκάλα, γιὰ νάμαι ἐλεύτερος και νάσφαλίσω τὴ φυγὴ μου. Κύτταξα κάπου τὸν γκρεμνὸ πού θὰ με κατάπινε, θυμῆθηκα ἀόριστα τὴν ἄβυσσο τῆς Κόλασης, πού κει μέσα πιά δὲν ὑπάρχει μετάνοια. Ἄρχισα νὰ τρέμω ἀπὸ φόβο, νὰ ξαναρχίσω τὸ ἔργο πού σιχαινόμουνα. Μιὰ γογγωρη φευγάλα μποροῦσε μοναχὰ νὰ με γλυτώσει. Τάποφάσισα, ἔβαλα τὸ χέρι μου στὴν ἀνεμὸσκαλα, μὰ γιὰ μιὰ στιγμή βούηξε στ' αὐτιά μου, γύρω μου ἀκούστηκε, κάτι σὰν κοροϊδευτικὸ γέλοιο τῆς Κόλασης.—Τί μένει γιὰ νὰ χάσει ἓνας φονηρᾶς!—Και τὸ χέρι μου ἔπεσε ἀνήμπορο. Τελειώσαν πιά οἱ ἀμφιβολίες μου. Ὁ καιρὸς τῆς μετάνοιας πέρασε, ὁ περισμένος μου φόνος πυρκαΐθηκε πίσω μου βράχος και μ' ἐμπόδιζε τὴ φυγὴ. Σὲ μιὰ

στιγμὴ ὁ ὀδηγητῆς μου φάνηκε και μοῦπε νὰ κατέβω μαζί του. Δὲν μοῦμε πιά νὰ διαλέξω τίποτα. Κατέβηκα.

»Κάναμε λίγα βήματα κὰτ' ἀπὸ τὸ βραχόκοιμα και τὸ εἶδαμε νὰ πλαταίνει και νὰ φαίνονται λίγες καλύβες.—Στὸ μέσο τους ἀνοιγότανε μιὰ πλατεῖα στρογγυλή, κ' ἐκεῖ καθόντουσαν γύρω ἀπὸ μιὰ φωτιά δεκαοχτὼ ἴσα με εἴκοσι ἀνθρώποι.

»Νὰ συντρόφοι, εἶπ' ὁ ὀδηγητῆς μου, και μέβαλε στὴ μέση «ὁ ξενοδόχος τοῦ Ἥλιου» πέστε του τὸ «καλῶς ὤρισες».

»Ξενοδόχε τοῦ Ἥλιου» φωνάζαν ὅλοι και με περικυκλώσαν ἄντρες και γυναῖκες. Νὰ τὸ πῶ; ἡ χαρὰ τους ἦταν ἄδολη κ' ἐγκάρδια, ἐμπιστοσύνη κ' ἐχτίμηση ἀκόμα, ζωγραφίζοταν στὸ κάθε πρόσωπο. Ὁ ἓνας μούσφιγγε τὸ χέρι, ὁ ἄλλος μέσερνε φιλικὰ ἀπὸ τὸ σακάκι. Ἡ σκηνὴ ἔμοιαζε τὸν ξαναἰδωμὸ παλινοῦ ἀγαπημένου φίλου. Σὰν ἦρθα, ἔκοψα τὸ κολασιὸ τους στὴν ἀρχὴ· ξανακαθίσανε και με προσκαλέσαν νὰ πῶ ἓνα κρασάκι γιὰ τὸ «καλῶς ἦρθα» τὸ κολασιὸ ἦταν ἀπὸ κυνήγι διαφόρων εἰδῶν και ἡ τσούτρα ἔφερνε γύρο. Καλοπέραση και ὁμόνοια λὲς βασιλεύαν στὴν συντροφιά και ὅλοι προσπαθοῦσαν νὰ μοῦ δεῖξουν τὴ χαρὰ τους γιὰ τὸν ἐρχομὸ μου. Μὲ καθήσανε ἀνάμεσα σὲ δυὸ γυναῖκες, ποῦχαν τὴν τιμητικὴ θέσση τοῦ τραπεζιοῦ. Νόμιζα πὸς θάβλεπα δυὸ τέρατα. Μὰ με πόση ἐκπλήξη εἶδα, μέσα σαυτὴ τὴν ἀπαίσιαν συντροφιά δυὸ γυναῖκες, τίς ὁμορφώτερες γυναῖκες πού εἶχα δεῖ στὴ ζῆση μου. Τὴ Μαργαρίτα τὴν πιδ μεγάλη και πιδ ὁμορφη τὴ λέγαμε : δ ε σ π ο ι - ν ἰ δ α, θάτανε μόλις εἴκοσι πέντε χρονῶν. Μιλοῦσε ξεσοκισμένα και τὰ κουνήματα ποῦκανε μιλοῦσαν πιδ πολὺ ἀπ' τὴ φωνὴ τῆς.—Ἡ Μαρία ἡ πιδ νέα, ἦτανε παντρεμένη, μὰ τῶσκασε ἀπ' τὸν ἄντρα τῆς πού τὴν κακομεταχειριζότανε. Ἦτανε πιδ λεπτοκαμωμένη μὰ ὄχρη κι ἀδύνατη και φάνταζε πιδ λίγο ἀπ' τὴ φλογόμενη γειτόνισσά τῆς.

»Κ' οἱ δυὸ προσπαθοῦσαν νὰ μοῦ ἐξεγείρουνε τίς αἰσθησεις.

»Ἡ ὁμορφη Μαργαρίτα, κυττοῦσε νὰ σβύσει τὴ ντροπαλότη μου με τὰ αἰσχρά τῆς ἀστεῖα. Μὰ τὰ φερσίματά τῆς μᾶηδιάζανε κ' εἶχε ἀποχτήσσει κι ὅλας τὴν καρδιά μου ἡ ντροπαλὴ Μαρία.

»—Βλέπεις, ἀδερφέ ξενοδόχε τοῦ Ἥλιου, μοῦπε κείνος πού μέφερες, βλέπεις πὸς ζοῦμε; κάθε μέρα περνοῦμε σὰν και σήμερα. Δὲν εἶνε, ἀλήθεια, συντρόφοι;

»—Κάθε μέρα σὰν σήμερα, ἀπάντησε ἡ συντροφιά.

(Τὸ τέλος στὸ ἐρχόμενο)

ΑΙΜΙΑΙΟΣ ΔΗΜΟΚΡΙΤΙΝΟΣ

ΜΗΝΙΑΤΙΚΗ ΚΙΝΗΣΗ

— Ἀπὸ τὸ σημερινὸ τεύχος τῆ διεύθυνσι τοῦ «Πυρροῦ» πέρνει ὁ Πάνος Δ. Ταγκόπουλος. Ἰδιοχτῆτες του μένουνε οἱ ἴδιοι.

— Τὰ σονέττα τοῦ Λέοντα Κουκούλα ποῦ δημοσιεύονται στὸ σημερινὸ τεύχος εἶναι ἀπὸ τ' ἀνέκδοτο δεύτερο βιβλίον τοῦ τῆς «Ζωῆς καὶ τοῦ Θανάτου», ποῦ βρίσκεται χειρόγραφο στὰ χέρια μας.

Τὸ βιβλίον αὐτὸ θὰ τυπωθεῖ μὲ τὴ σειρά του στὸν «Πυρρὸ» τόσο γιὰ νὰ δείξει μιὰ πλούσια ποιητικὴ φλέβα στολισμένη μὲ τ' ἀνθία τῆς Τέχνης, ὅσο καὶ γιὰ νὰ δοθεῖ στὸ φῶς ὅ,τι ὁ καλὸς μας φίλος δὲν κατορθώσῃ νὰ τυπώσῃ, κρατημένος ἀπὸ περίου αἰχμάλωτος στὸ Γκαϊόλιτε τῆς Γερμανίας.

— Ὁ Παλαμᾶς ἔγραψε τώρα τελευταία μιὰ καινούρια ποιητικὴ συλλογὴ ποῦ θὰν τῆ δώσει γιὰ τύπωμα τὸ χυνόπορο. Τὰ «Μονότονα» — ἔτσι ὀνομάζονται — δὲν ἔχουνε καμμιά συγγένεια μὲ τοὺς «Βομούς», ποῦ ἐτοιμάζονται κι ἐκεῖνοι, μιὰ εἶναι κάτι ξεχωριστὸ ἀπ' ὅσα μᾶς ἔχει δώσει ὁ μεγάλος μας Δάσκαλος.

— Ἐξὼ ἀπὸ τὴν παραπάνω συλλογὴ θὰ δοῦνε κι ἄλλες τὸ χυνοποριάτικο φῶς. Ἰσαμε τώρα εἶναι γνωστὸ πὺς θὰ ἐκδοθοῦνε οἱ «Ὕμνοι» τοῦ Ρήγα Γκόλφη, τὰ «Τραγοῦδια» τοῦ Καρθαίου, τὰ «Λυρικά» τοῦ Πάνου Ταγκόπουλου, οἱ «Καινούργιες Τερτσίνες» τοῦ Φώτου Γιοφύλλη, καὶ τὸ Δεύτερον Βιβλίον τῶν «Αἱμάτων Σταλαχτῆτες» τοῦ Σπαταλά.

Διηγήματα δὲν εἶναι γνωστὸ ποιοὶ θὰ τυπώσουνε μὰ εἶναι βέβαιον πὺς θὰ τυπώσῃ μιὰ σειρά μικρὰ διηγήματα ὁ Δημοσθ. Βουτυρᾶς μαζί μὲ τὸν «Πεθαμένον φίλον», ποῦ δημοσιεύθηκε πρὸ χρόνων στὴ «Νέα Ζωή».

— Διαβάσαμε τὸ χαιρετισμὸ ποῦ κάνει στὴν καινούργια μας Διεύθυνση ὁ «Λογοτέχνης». Τὰ εὐγενικὰ λόγια τοῦ Διευθυντῆ του ἐλπίζουμε νὰ συντροφευτοῦνε ἀργότερα μὲ σοβαρότερη ἐργασία στὸ φύλλον του, γιὰ νὰ κατορθωθεῖ, μὲς ἀπ' τὴ φάλαγγα τῶν Νέων, νὰ χτυπηθεῖ ὁ Σκολαστικισμὸς κ' ἡ Ρουτίνα.

Ἔτσι μόνον δεχόμεστε τὰ λόγια του καὶ μὲ τέτοιαν ἐπιφύλαξιν τὸν εὐχαριστοῦμε.

— Τὰ Γραφεῖα τοῦ «Πυρροῦ» μεταφερθῆσαν στὸ Ἀκαδημαϊκὸ Βιβλιοπωλεῖον, Ἀκαδημίας 53, ἀντικρυ στὴ Ζωοδόχον Πηγὴν. Ἐκεῖ παρακαλοῦμε νὰ μᾶς στέλνονται τὰ γράμματα κ' οἱ συντρομέες, στ' ὄνομα τοῦ Πάνου Ταγκόπουλου.

ΤΟ ΤΕΥΧΟΣ ΛΕΦΤΑ 50
ΣΥΝΤΡΟΜΗ ΧΡΟΝΙΑΤΙΚΗ ΔΡΑΧΜΕΣ 5